

Anteckningar från Mistra EviEM:s möte med intressenter: fokus på behovet av utvärderingar om akvatisk miljö

Havs- och vattenmyndigheten, Göteborg
torsdag den 10 oktober 2013, kl 13-16

Deltagare:

Erika Axelsson	Havs- och vattenmyndigheten
Anna Ek	Havs- och vattenmyndigheten
Bengt Fjällborg	Havs- och vattenmyndigheten
Marie Hallberg	Havs- och vattenmyndigheten
Thomas Johansson	Havs- och vattenmyndigheten
Anna Jöborn	Havs- och vattenmyndigheten
Pia Norling	Havs- och vattenmyndigheten
Maria Samuelsson	Havs- och vattenmyndigheten
Jan Schmidtbauer Crona	Havs- och vattenmyndigheten
Ulrika Siira	Havs- och vattenmyndigheten
Ulrika Stensdotter Blomberg	Havs- och vattenmyndigheten
Mats Svensson	Havs- och vattenmyndigheten
Mårten Åström	Havs- och vattenmyndigheten
Åke Hagström	Havsmiljöinstitutet
Lars-Ove Lång	SGU
Markus Lundgren	Sportfiskarna
Elin Ruist	Sportfiskarna
Inger Näslund	WWF
Karin Olsson	Vattenvårdsenheten, Lst Västra Götalands län
Sif Johansson	Mistra EviEM
Magnus Land	Mistra EviEM

Den 10 oktober arrangerade EviEM tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten (HaV) ett möte i Göteborg för att diskutera behovet av utvärderingar rörande vattenmiljön. I mötets inledande del presenterade Sif Johansson EviEM:s verksamhet samt hur ämnen eller frågor för utvärderingarna väljs ut. Dessutom presenterade Magnus Land och Sif Johansson pågående och möjliga kommande utvärderingsprojekt som berör vattenmiljön. I mötets andra del informerade intressenterna vilka uppdrag de arbetar med och vilka frågor de har behov av att få belysta. HaV presenterade de preciseringar regeringen fastställt för miljömålen *Levande sjöar och vattendrag*, *Hav i balans samt levande kust och skärgård* och *Ingen övergödning*

Nedan följer en sammanfattning av vilka förslag på frågor som lyftes fram av de olika intressenterna.

Havs- och vattenmyndigheten

Enheten för forskning och miljömål

Generella behov

- Identifiera lämpliga indikatorer för miljömålets preciseringar
- Uppföljningsmått för miljömålets preciseringar

Grunda kustområden

- Hur påverkas den biologiska mångfalden av verksamheter (fysiska förändringar som muddring, anläggning av bryggor och småbåtshamnar och annan exploatering) i grunda kustområden?
- Hur påverkas lek- och uppväxtområden av sådana verksamheter?
- Vilka effekter kan restaureringsinsatser ge? Vilka åtgärder ger bäst effekt? Kompensationsåtgärder - fungerar det?

Plastpartiklar i havet

- Vilka skadeverkningar på marina organismer har plastpartiklar då de förväxlas med födopartiklar?
- Leder ökad förekomst av plastpartiklar i havet till skador som t ex näringsbrist eller förgiftning hos zooplankton?

Övergödning

- Hur effektiva är åtgärder genomförda genom landsbygdsprogrammet, som t ex skyddszoner, vårbearbetning och fånggröda, för att minska näringsläckaget från jordbruksmark?
- När leder inte atmosfäriskt nedfall och brukande av mark till att ekosystemen uppvisar några väsentliga långsiktiga skadliga effekter av övergödande ämnen i någon del av Sverige?

Gruvnäringen

- Frågor angående indikatorer för att bedöma miljöpåverkan från gruvverksamhet.
- Vilka indikatorer bör ingå i kontrollprogram?
- Sammanställ kunskap om hur olika typer av gruvor påverkar miljön.

Effekter av cellgifter på organismer i den akvatiska miljön.

- Vilka organismer påverkas och hur stora effekter har uppmätts?

Biologisk mångfald

- Finns det ett sammanhängande och väl fungerande nätverk av skyddade områden med god ekologisk representativitet som kan garantera den biologiska mångfalden i havet?
- Vad är ett oexploaterat vattendrag? Hur ska det definieras? De vi har att skydda är utbyggda och påverkade på något sätt.
- GMO. Hur kan vi mäta och följa upp detta i preciseringarna?

Enheten för havsplanering och maritima frågor

- Hur får vi acceptans i havsplaneringsfrågor?
- Vad innebär ett långsiktigt hållbart nyttjande av havet? Planering innefattar ofta bara nulägesbeskrivningar. Hur kan man få med ett längre perspektiv?
- Hur gör vi saker smart, rationellt och med bästa effekt (kan vi ex använda ”ecological engineering” för tillförsel av syre till Östersjöns botten, fosforborttagning från Östersjöns botten mm)?

Enheten för fiskereglering

Ekosystem

- Vilka interaktioner spelar roll för systemets stabilitet och resiliens (hur påverkar olika trofinivåer varandra i marina och akvatiska system)?
- Kan man balansera fiskuttaget från olika trofiska nivåer för att stärka ett system?
- Hur påverkar övergödningen fisket, och vice versa?
- Hur påverkar fiske ekosystemen, direkt (effekter på botten, beteendeförändringar hos fisk, evolutionära effekter på fisk)
- Hur påverkar fiske ekosystemen, indirekt (effekten av att en art/trofinivå reduceras, effekten av förändrad storleksstruktur hos fiskade arter och fisksamhällen)

Förvaltningsformer (tvärvetenskaplig forskning om olika förvaltningsformers effekt på fisken, ekosystemen, fisket, fiskförsörjningen, mm)

- Vilka effekter kan förväntas vid införande av t.ex. överförbara fiskerättigheter?
- Hur ska sådana system utformas i olika ekosystem och fisken för att uppnå avsedda effekter?
- Vilka ekosystemtjänster/-funktioner krävs för uthålligt fiske?
- Hur kan värdering av ekosystemtjänster bidra till mer uthålligt och miljövänligt fiske?
- Hur bygger man upp bra förvaltningsprocesser?
- Hur behålla en objektiv bild och samtidigt involvera intressenterna (inklusive fisket) på ett seriöst sätt?
- Olika sätt att involvera intressenter och deras för och nackdelar.
- Hur inhämta kunskap från intressenter, men inte lämna ifrån sig ansvaret och handlingsutrymmet.

Enheten för biologisk mångfald (från powerpoint)

- Skydd av naturtyper och arter samt andra frågor om biologisk mångfald i sjöar, vattendrag och hav

- Grön och blå infrastruktur
- Främmande arter
- Negativa effekter av försurning / kalkning

Sveriges Geologiska Undersökning (SGU)

- Vid eventuell utvärdering om PFAS bör även grundvatten ingå.
- Hur påverkas grundvattenkvaliteten av olika typer av markanvändning?
- Hur påverkas nedbrytningen av ämnen i miljön av olika faktorer/åtgärder?
- Vilka tidsskalor (framåt och bakåt) används vid modellering av olika framtidsscenarioer?
- Frågor angående sandförvaltningen (naturgrus ska bevaras).
- Vattnet (yt- och grundvatten) rör sig olika i olika avrinningsområden, vilket i sin tur påverkar hur markanvändning och annan påverkan ger effekter på vattnet. Finns det forskning gjort kring detta?

Sportfiskarna

- Vilken betydelse har skyddszoners utformning för olika vattenkvalitet, biodiversitet etc.?
- Hur kan man vid olika vattenverksamheter värdera biologisk mångfald och relatera till eventuellt produktionsbortfall?

WWF

- Frågor angående ekosystembaserad fiskförvaltning/flerartsförvaltning (fungerar det?) Hur kan man iscensätta det?
- Strategier för att eliminera vandringshinder i rinnande vatten för migrerande fisk.
- Frågor angående beståndsuppskattning av fisk (även för ickekommersiella arter), vilken effekt har marina skyddade områden.
- Hur kan ekosystemtjänster kopplas till havsmiljödirektivet och havsplaneringsdirektivet?
- Forskningsinsatser för beståndsuppskattningar är klen och gles. Vi behöver titta närmare på detta i marina skyddade områden för att ge myndigheter bättre beslutsunderlag.

Länsstyrelsen Västra Götalands län

- Frågor angående ökad sedimentation i kustvatten och dess påverkan på musselbankar.
- Klimatförändringars påverkan på vattenmiljön?

- Frågor kring åtgärder mot och effekter av främmande arter (ej prioriterat men viktigt område). Inte många studier i Sverige men fler internationellt. Önskar en samlad bedömning av effekter av åtgärder mot spridning av främmande arter.

Havsmiljöinstitutet

- Humifieringens effekt på förekomsten av läkemedelsrester i den akvatiska miljön.
- Vilken effekt har bottenrålning på siktdjup (och andra parametrar?)
Sammanställning av effekter saknas.
- Fysisk planering på land - hur påverkar kustnära städer havsmiljön? Och hur bör kustnära städer planeras för att nå en bra havsplanering?
- Vad finns det för vetenskaplig grund för begreppet ekosystemtjänster? En ekosystemtjänst utgörs inte bara av de produktiva tjänsterna (ex fisk och dricksvatten) utan även av de reglerande och stödjande tjänsterna som inte får förbises när man diskuterar ekosystemtjänster. Ska värdet av ekosystemtjänster uttryckas i (endast) kronor eller är värden uttryckta i ex kol, kväve och fosfor mer relevanta?
- Vilken betydelse har balkarter respektive indikatorarter för biodiversitet?